

Isten nevében!

A nagykanizsai 17. honvéd gyalogezred 1.zászlóaljának 1.géppuskás századának tizedes rendfokozatú rajparancsnoka voltam, mint korengedélyes tényleges szolgálatot teljesítő honvéd.

A bécsi döntés után az „erdélyi bevonulás” után visszatérve Nagykanizsára a Szombathelyi 3. Csendőrkerülethez kaptam behívást felvételi vizsgára, ami 4 napig tartott, különböző egészségügyi és elméleti tárgyakból.

Utána azt az utasítást kaptam, hogy várjam a behívást rövid időn belül.

Ezután következett egy erős kivizsgálás, hogy úgy apai, mint anyai ágon, vagy őseink semmiféle büntetéssel sújtva nem voltak, tehát tiszta erkölcsű múlttal rendelkezünk mindkét részcsoporttól, ugyanúgy a honvédségi 2 évi szolgálatom alatt is a legjobb minősítést kaptam.

Mindenféle díszfelvonuláson részt vettem, több alkalommal is. Húsvéti körmenet, Úrnap körmenet és mindenféle hazafias díszünnepségen.

A katonai szolgálatom előtt is mint keszthelyi levante, 14 éves koromtól, igen aktív tagja voltam a Keszthelyi Levente Fúvószenekarnak. Boldog is voltam, amikor a 42 tagú levante zenekar a Balaton-parton és a városban végig menetelt. Szép árvalányhajas sapkában, díszes egyenruhában, minden vasárnap délelőtt a gyakorlótérrel szembe a levante századokat és a huszár századokat a misére felvezettük, a templomban is játszottunk az oda való szent-énekekből.

1940. december 1-én megkaptam a behívómat a szombathelyi 3. csendőrkerülethez másodszori felvételi vizsgára, ami 3 napig tartott különböző elméleti és egészségügyi vizsgák formájában. Természetesen többen voltunk, (kb. 25 személy) próbaszolgálatomat megkezdtem. (1940-1941. év)

Kb. 7 hónapos szolgálatom alatt vezényelve lettem Kiskunfélegyházára, természetesen több csendőr bajtársammal együtt, ahonnan a visszakapott Szabadkára vonultam.

Szabadkán és környékén különböző csendőrségi járőrszolgálatot teljesítettünk, elég sok közbiztonsági veszélyben. A Bánát területére be lettünk osztva a kijelölt csendőrőrsökre.

A verseci őrsre lettem beosztva, egy őrsparancsnok és 8 fő beosztottal kb. 3 hónapig hiába! Mivel hogy a Bánátot a német parancsnokság az előírt tervek szerint mégsem adta át a magyar kormánynak, így az oda kijelölt csendőrök vissza lettek irányítva az anyaőrsükre, ahonnan vezényelve lettek.

Természetesen én is visszatértem a szanyi őrre, ahol folytattam tovább az életet. A csendőrségi próbaszolgálat a szabályzat szerint 18 hónapig tartott, ha megfelelt a próbacsendőr, azután véglegesítették szakaszvezetői rendfokozattal. Természetesen közben 1 éves iskolát kellett elvégezni ott, ahova vezényeltek az ország területén. Én például véglegesítés után lettem a tatai iskolába vezényelve 1 évre, 1943 egész évre.

Mivel sok erdélyi lett abban az időben felvéve, azért aki akkor megfelelt, 18 hónap után anyaországbelit, iskola nélkül véglegesítették, utána 1 évre iskolába lett vezényelve. Az erdélyi jelentkezőket azonnal 1 évre iskolába vonultatták be az ország bármelyik csendőriskolájába, mert azokat magyar helyesírásra és számtanra, valamint katonai szabályzat szerinti külön szabályzatra kellett magyarul oktatni, illetve tanítani.

A tatai iskolából 1943. karácsonyára visszatértem Szanyba, az eredeti őrösmre szolgálatteljesítésre. 1944 évben kétszer lettem veszélyesebb őrre vezényelve 1 hónapra Muraszerdahelyre, és 1 hónapra a hármashatárhoz, ahol sok volt a partizán. Ezekről a helyekről külön oldalakat lehetne írni. Amikor Muraszerdahelyről az őrösmre visszatértem, két hónapra rá, egy fiatal véglegesített csendőr bajtársamat / aki velem sokat portyázott/ Vajai Joachim volt a neve, az erdőben a partizánok orvul lelőtték.

Röviden a tatai csendőriskoláról annyit, hogy a honvédségi E alapszervi katonai szabályzat minden pontját be kellett tanulni, vagyis be kellett tanulnunk úgy elméletben, mint gyakorlatban a legszigorúbb formában, mint ahogy a Jutasi Tiszthelyettes képzőben az tantárgy volt, természetesen azért nem „Idegenlégió” formában.

Azután jöttek az igazi csendőri tantárgyak, ahogy azt a „SZUT” = Csendőrségi Szervezeti és Szolgálati Szabályzat = minden pontja azt előírja, legtöbbször szó szerint, mint az imádságot, ha éjjel azt az ügyeletes tiszt azt megkövetelte, vagy akár nappal a tanteremben, bárhol az iskolán belül.

Ezután következett a szabályzat minden pontjának a gyakorlatba való átvétele a legerélyesebb csendőri formában egész évben az iskola tartama alatt, aminek a vérbe kellett beleformálni egész életre, természetesen csak szolgálatban.

Következett a „Törvénykönyvek” betanulása majdnem hogy egész életre. „Kihágási Büntető Törvénykönyv, Vétség és Büntető” törvények betanulása annyira, hogy mikor a csendőr igazoltatást foganatosított, vagy kikérdezést végzett, akkor már tudta, hogy hova is tartozik a cselekmény, melyik paragrafusban keresse a megtörtént cselekményt, úgy minősített.

Legalább annyi éjjeli szolgálatot kellett teljesíteni, mint nappalit, inkább többet, ahogy a fokozódó háborús viszonyok azt szükségessé tették.

Tatán egységben, vagyis században vonultunk minden vasárnap a tatai Kálvária dombon levő templomba Istentiszteletre, vagyis misét hallgatni, ahol a csendőrök is ministráltak. Minden harmadik vasárnap a tatai katonazenekarral vonultunk vissza a csendőriskolánkba. Mindenkinek katonai fogorvos vizsgálta meg a fogait, amit kötelező volt megcsináltatni. Mikor közeledett az iskola vége 1943. karácsonya előtt, katonai papoknál kellett meggyónni, ahhoz egységenként vonultunk. Minden hónapban kétszer volt hit és erkölcsstan foglalkozás - papok által tartva.

Az általános műveltség fokozása szempontjából tánciskolába is kellett járni, csak csendőrök részére. A tatai csendőr iskola a székesfehérvári 2. csendőr-kerülethez tartozott, az iskola vége felé a kerületi parancsnok jött nagyobb szemlét és vizsgát tartani. Sok mindent tanultunk, amire kint az életben esetleg szükségünk is lehetett a szolgálatunk több éves folyamán. Erős fegyelem volt, amit az életbe ki kellett velünk vinni, bármerre is vitt a sors bennünk.

Egyszóval szép és jó hivatás volt, meg lehetett szeretni és. Istennel a Hazáért! Minden tisztí oktató mellett volt tiszthelyettesi oktató, aki a megfelelő segédanyagokat, grafikonokat és egyéb tananyagokat előadás közben kézbe adott, az előadó tisztnek. Olyan tiszthelyettes is volt, aki 1944 évben vezényelve lett az iskolából mint oktató Hollandiába, a holland csendőröket a portyázásra nevelni és oktatni. Már kint az őrsi életben tudtuk meg napi parancs formájában hogy az utánunk következő 1944. évi tanfolyam már be lett vetve a budai harcokba, ahol sajnos több próba-csendőr is hősi halált halt. Akkori időkben több egyéb hírek szerint a tatai iskola parancsnoka Bodur Gyula is hősi halált halt. Nagyon szigorú tiszt volt, részemről nagyon szerettem. Állítólag hátulról kapott lövést, ugyanis akkor már a délvidékről is vettek fel a csendőrséghez próba-szolgálatra személyeket, akik a fegyelmet sajnos nem ismerték és nem is szerették.

A hármashatárnál lévő szolgálatom alatt ilyen őrsparancsnokkal nekem is volt dolgom, ami hosszabb ideig tartó történetet is jelentene, de már a zavaros idők miatt késő volt rendezni az ügyet.

Nagyot kell előre ugranom az 1944. közben történő szolgálatom alatt. Olyan meglepetésben volt részem 1944. október 1-n amire nem számítottam. Őrmesteri előléptetést kaptam, utána 2 nap múlva teljes díszben kellett a soproni csendőrszárny parancsnokságon Hartay Rezső alezredes úrnál jelentkezni, ami soha senkivel sem fordult elő. Természetesen boldog voltam, mert esetleg két év múlva számíthattam volna rá. Igen sok jót, oktatást és reménykeltő biztatást kaptam tőle. Sok előzményre tudok gondolni a

szolgálatom alatt. Ő általa használt idős iskolai csendőrségi könyvvél ajándékozott meg, amit Ő használt a Böszörményi úti csendőrtiszti iskolában valamikor az 1930-as évek folyamán. Azzal bocsátott el, hogy „Magának fiam igen jó jövőt jósolok a csendőrségnél!”

Sajnos az istentelen történelem és háború így végződött, talán mindnyájunk részére. Hartay Rezső csendőr alezredes úr élete hol ért véget?

Ismét nagyot kell ugranom a történettel. A Dunántúlt és főleg a Nyugat-Magyarországot megszálló különböző német alakulatok bátran állítom gyalázatos magyarellenes tervet hajtottak végre azzal, hogy az ország nyugati részén lévő csendőrőrsök parancsnokait nyugatra, vagyis már német felségterületre Ausztriába vezényeltette, hogy ki által azt nem tudom, de hogy a felsőbb csendőrparancsnokság által nem tudom elképzelni. Azzal a céllal tették a német parancsnokságok, hogy az esetleges németek által történő túlkapásokat a csendőrparancsnokságok nem akadályozzák. Történt velem tehát a mi őrsünkről is nyugatra vezényelték az én őrsparancsnokomat Székely Kálmán főtörzsőrmestert. Hartay Rezső alezredes úr 1944. november 1-vel engem, mint friss fiatal őrmestert bízott meg 24 évesen az őrs vezetésével, amihez 7 elég nagy község tartozott. Név szerint: Szany őrs székhely, Rábaszentandrás, Sobor, Árpás, Egyed, Rábasebes, Vág, a kisalföldi és Rába folyó menti községek. Békés viszonyok között is elég mozgalmas őrskörlet volt Pápa és Csorna között.

Békés viszonyok alatt a rendszeresített létszám 8 fő csendőr volt. Sajnos már a háborús viszony miatt jó volt ha hatan voltunk, mert tábori szolgálatra is voltak vezényelve. A tábori szolgálatra vezényelt csendőr helyett nálunk is 1 fő megbízható honvéd volt a hatodik fő aki járőrtársként megfelelt, ha szorgalmas és ügyes katona volt, tisztelettudó honvéd őrzető , akivel nagyon meg voltam elégedve. Sajnos a németekkel nekem is volt elég gondom. Szany községben a békés viszonyok között volt egy olyan nagyobb iskola, amit ott helyben zárdának nevezett a falu lakossága, mert békeidőben Szent Vincés apácák lakták és leányiskola is volt. Ebben a zárdában helyeztek el egy barna ruhás páncélos német alakulatot. A győri püspökségnek Szanyban volt egy elég nagy gazdasága, illetve uradalma. Az uradalomhoz tartozott két nagy erdő, természetes nagy mezőkkel, vadállománnyal. Itt próbálták a német páncélosok a szórakozó kedvüket kielégíteni. Szólt a telefon, Tóth erdészeti főmérnök kéri az őrsparancsnokot. Jelentkeztem, kérdi hol az őrsparancsnok, mondom néki én is szeretném tudni, mert valahol Ausztriába, vagy beljebb Németországban van. Így jelentkeztem, mint fiatal újdonsült őrmester őrsparancsnok.

Az Isten áldja meg B.....kám, valamint tegyenek, mert a németek az erdő szélén és az erdőben hajszojják a vadakat, szarvasokat, őzeket és a nyulakat. Megígértem, megyünk. Magam mellé vettem Juhász csendőrszakaszvezetőt. Tetten is értünk két német katonát, persze csak kb. 2 km-re, de nem álltak meg. Abban bízom, hogy tőlük balra adok le egy lövést, talán megállnak, de nem álltak meg. Így a parancsnokságukra telefonáltam, őrnagy volt a parancsnokuk. Másnap reggel telefonon kért az őrnagy tolmácsot keresztül, hogy legyek szíves hozzájuk befáradni. A tolmács ismerős nő volt, bementem. Kb. 20 fő német katonát sorba állított az őrnagy, kérte mutassam meg melyik volt az a kettő katona, aki a mezőn vadászott. Először nevettem, mosolyogtam, aztán mondtam az őrnagynak, hogy a magyar csendőrt legyen szíves ne nézze olyan butának, hogy kb. 2-3 km-re megismerheti, hogy melyik lehetett az a kettő aki vadászott, mert esetleg ide se állította azt a kettőt.

Azt mondta, hogy bármikor bátran bemehetek hozzájuk, de én nem éltem ezzel az engedéllyel, vigyáztam a csendőri tekintélyre. Azt tudom, és észre is vettük, hogy a magyar csendőröktől tartottak. Igyekeztek velünk szemben jól alkalmazkodni.

1945 év újesztendőjét össze-vissza lövöldözéssel üdvözölték, miáltal egy gazdálkodónak világító lőszerrel a pajtáját véletlenül is eltalálták, természetesen az egész téli takarmánya a pajtával együtt leégett. Az egész esetet ki kellett vizsgálni, az illetékes hatóságnak jelenteni. A gazdálkodó olyannyira meg volt elégedve a hivatalos kártérítéssel, hogy a leégett épületeket fel tudta építeni.

Egyébként elgondolkodtató esetek is történtek, amit érdemes feljegyezni emlékül. Kint az életben ha az időnk megengedte, templomba is elmentünk.

1944 év karácsonyán az éjféli misén is részt vettem. Mikor mindenki kijött a templomból, kint a templomon kívül beszélgettünk csendőrök a falusi elöljárókkal. A templomban már senki nem volt, bent a templomban nagy csörgés, zuhanás volt, a nagytemplomi csillár leszakadt. Természetesen ezt mindenki rossz előjelnek tartotta.

1945. március utolsó napjáig éjjel nappal állandó szolgálatban voltunk. Most, hogy visszagondolok azokra az időkre, csodálkozom, hogy bírtuk.

Ahogy Győrt bombázták az amerikai és angol gépek, légvonalban a falvak éjjel is nappali világosságban voltak. Felsőbb parancsnokságtól megkaptuk a parancsot, hogy minden hivatalos dolgot össze kell csomagolni természetesen magunkkal együtt, Sopron felé átmenni a határon nyugatra.

Igényelni kellett lovas kocsit a község előljáróságától és irány át a határon, ami aztán mégsem úgy sikerült, mert az orosz alakulatok előttünk voltak a határon.

Ezután következő évtizedeket szinte hadifogságként éltem meg.

*Lejegyezte: Bajcsi Károly ny.h.szds
Magyar Csendőr, I. évfolyam 2. szám*